

Onderzoek onregelmatigheden

Gemeente Eijsden-Margraten

**Necker
van Naem**

Colofon:

Datum:

1 oktober 2021

Opdrachtgever:

Dhr. S. (Sjraar) Cox, burgemeester Eijsden-Margraten

Onderzoekers:

Mr. H.J.J. (Hendrik-Jan) Talsma

E.I.A. (Emilie) Stumphius MSc LLM

Prof. dr. M.J.G.J.A. (Marcel) Boogers

De rapportage van Necker van Naem Integriteit BV ('NvNI') is uitsluitend bestemd om gebruikt te worden door de opdrachtgever - de burgemeester van de Gemeente Eijsden-Margraten - ten behoeve van het doel van het onderzoek.

NvNI aanvaardt geen verantwoordelijkheid bij gebruik door derden, tenzij met onze schriftelijke toestemming.

Dientengevolge aanvaardt NvNI ten aanzien van de inhoud van het rapport geen verantwoordelijkheid jegens anderen dan de opdrachtgever en slechts bij het gebruik voor het doel waarvoor het is opgesteld.

Inhoudsopgave

Colofon:.....	2
1. Inleiding	6
1.1. <i>Aanleiding en onderzoeksvragen</i>	<i>6</i>
1.2. <i>Werkwijze</i>	<i>6</i>
1.2.1. Meldpunt	6
1.2.2. Categoriseren van meldingen en selectie	7
1.2.3. Screening per melding	7
2. Screeningsadviezen	9
2.1. <i>Screeningsadvies 1: Dracula</i>	<i>9</i>
2.1.1. Kern van de melding	9
2.1.2. Korte beschrijving documenten	9
2.1.3. Gesproken personen	9
2.1.4. Screening	9
2.1.5. Conclusie na screening	10
2.1.6. Advies voor het vervolg	10
2.2. <i>Screeningsadvies 2: Verkoop basisschool Eckelrade</i>	<i>11</i>
2.2.1. Kern van de meldingen	11
2.2.2. Korte beschrijving documenten	11
2.2.3. Geïnterviewde personen	11
2.2.4. Screening	11
2.2.5. Conclusie na screening	12
2.2.6. Advies voor het vervolg	12
2.3. <i>Screeningsadvies 3: Uitbreiding gemeenschapshuis Bemelen</i>	<i>13</i>
2.3.1. Kern van de melding	13
2.3.2. Korte beschrijving documenten	13
2.3.3. Geïnterviewde personen	13
2.3.4. Screening	13
2.3.5. Conclusie na screening	14
2.3.6. Advies voor het vervolg	14
2.4. <i>Screeningsadvies 4: Bibihuis</i>	<i>15</i>
2.4.1. Kern van de meldingen	15
2.4.2. Korte beschrijving documenten	15
2.4.3. Geïnterviewde personen	15
2.4.4. Screening	15
2.4.5. Conclusie na screening	16
2.4.6. Advies voor het vervolg	17
2.5. <i>Screeningsadvies 5: Swentibold</i>	<i>18</i>
2.5.1. Kern van de meldingen	18
2.5.2. Korte beschrijving documenten	18
2.5.3. Geïnterviewde personen	18
2.5.4. Screening	18
2.5.5. Conclusie na screening	19

2.5.6.	Advies voor het vervolg	19
2.6.	<i>Screeningsadvies 6: Verkoop LTS Cadier en Keer</i>	21
2.6.1.	Kern van de meldingen	21
2.6.2.	Korte beschrijving documenten	21
2.6.3.	Geïnterviewde personen	21
2.6.4.	Screening	21
2.6.5.	Conclusie na screening	22
2.6.6.	Advies voor het vervolg	22
2.7.	<i>Screeningsadvies 7: Paardenaccommodatie Bemelen</i>	23
2.7.1.	Kern van de meldingen	23
2.7.2.	Korte beschrijving documenten	23
2.7.3.	Geïnterviewde personen	23
2.7.4.	Screening	23
2.7.5.	Conclusie na screening	24
2.7.6.	Advies voor het vervolg	25
2.8.	<i>Screeningsadvies 8: Camping de kleine Peul</i>	26
2.8.1.	Kern van de meldingen	26
2.8.2.	Korte beschrijving documenten	26
2.8.3.	Geïnterviewde personen	26
2.8.4.	Screening	27
2.8.5.	Conclusie na screening	27
2.8.6.	Advies voor het vervolg	28
3.	Beschouwing integriteit en bestuurscultuur	29

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en onderzoeksvragen

Op voorstel van de waarnemend burgemeester besloot de gemeenteraad van Eijsden-Margraten op 25 mei 2021 een onderzoek in te laten stellen. Enkele kernelementen uit dat besluit zijn:

- 1) Een onafhankelijke derde krijgt de opdracht om alle uitingen betreffende mogelijk 'machtsmisbruik' te analyseren;
- 2) Gedurende het onderzoek krijgen ook inwoners van de gemeente de gelegenheid inbreng te leveren;
- 3) Meldingen dienen vooralsnog betrekking te hebben op zaken die spelen gedurende de huidige raadsperiode (2018-2022).

De opdracht om dit onderzoek uit te voeren is uiteindelijk gegeven aan Necker van Naem Integriteit B.V. In het onderzoek stonden twee vragen centraal:

1. Zijn er meldingen over onregelmatigheden gedaan die nader onderzoek vergen?
2. Welke thema's op het gebied van integriteit en bestuursculturen vallen op in het totaal aan meldingen en wat zegt dit over het integriteitsbewustzijn en de bestuurscultuur in Eijsden-Margraten?

In de volgende paragraaf leest u hoe de onderzoekers te werk zijn gegaan. In hoofdstuk 2 leest u ons advies na screening van acht meldingen. In hoofdstuk 3 geven we een beschouwing op de achterliggende thematiek van de meldingen, zowel ten aanzien van integriteit als ten aanzien van de bestuurscultuur.

1.2. Werkwijze

1.2.1. Meldpunt

De gemeente Eijsden-Margraten heeft een meldpunt ingericht waar iedereen die dat wilde een melding kon doen van mogelijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of belangenverstrengeling in het lokale bestuur van Eijsden-Margraten. Meldingen konden gedaan worden via het mailadres meldpuntonregelmatigheden@eijsden-margraten.nl. Meldingen ontvangen vóór 2 augustus 2021 werden aan de onderzoekers ter beschikking gesteld. Ook vóórdat het meldpunt werd ingericht hebben inwoners van Eijsden-Margraten de waarnemend burgemeester benaderd met meldingen. Deze meldingen zijn meegenomen in het onderzoek.

De gemeente heeft in de communicatie over het meldpunt aangegeven dat strikt vertrouwelijk met de meldingen om wordt gegaan. In dit rapport zijn gegevens van de melders dan ook niet opgenomen. Bij sommige meldingen is het echter onvermijdelijk dat alle betrokkenen desondanks weten wie de melders zijn. Dit hangt dan samen met de specifieke thematiek en eerdere kenbare betrokkenheid van de melders.

Criteria

Ter voorbereiding op het onderzoek zijn in het Platform Bestuurlijke Vernieuwing enkele criteria voor de te onderzoeken onderwerpen bepaald, te weten:

- Casussen uit deze raadsperiode, eventueel gestart op een eerder moment. Er kwamen ook meldingen binnen van vóór deze raadsperiode. Na reacties van raadsleden heeft de burgemeester aangegeven dat het feit dat de genoemde onderwerpen nog regelmatig onderdeel uitmaken van het politieke debat ruimte biedt om ook meldingen van na de herindeling in te brengen;¹
- Casussen betrekking hebbend op de uitoefening van de vertegenwoordigende functie en bestuurlijke functie;
- Casussen waarvan de afzender (vertrouwelijk) bekend is;
- Casussen waarover de rechter uitspraak heeft gedaan worden niet verder behandeld;
- Casussen betrekking hebbend op lopende bezwaar- en beroepsprocedures worden niet behandeld;²
- De gebeurtenissen hebben plaatsgevonden in Eijsden-Margraten.

1.2.2. Categoriseren van meldingen en selectie

Er zijn 56 meldingen ontvangen, waarvan sommige betrekking hadden op dezelfde kwestie. Een deel van deze meldingen is ingediend bij het gemeentelijk meldpunt, een ander deel bij het provinciale meldpunt. Bij het selecteren van meldingen voor een eerste screening zijn we conform de bovengenoemde criteria te werk gegaan. Daarbij is ook gelet op de onderzoekbaarheid van de meldingen. Zo werd in verschillende gevallen onvrede geuit over een handelwijze van de gemeente of een individu, zonder dat sprake lijkt te zijn van machtsmisbruik, verstoorde verhoudingen of een integriteitskwestie. Die meldingen zijn buiten beschouwing gelaten, evenals meldingen die feitelijke of persoonlijke vragen betreffen.

De burgemeester en griffier hebben een aantal van de meldingen in een gesprek met de onderzoekers van meer context voorzien. De eerder gemaakte selectie van acht meldingen bleef na dit gesprek in stand.

1.2.3. Screening per melding

De onderzoekers hebben een screening gemaakt van de acht geselecteerde meldingen. Verschillende melders hebben zelf documenten toegestuurd. Ook de gemeente heeft op verzoek van de onderzoekers dossiers aangeleverd. Vervolgens is per melding gesproken met één of meerdere melders en met de betrokken bestuurder(s). Als een melding werd ingediend door een raadslid en door een inwoner die geen raadslid is, is gekozen voor een gesprek met de inwoner die geen raadslid is.

¹ Zie ook de brief van de burgemeester aan de gemeenteraad dd. 19 augustus 2021, inzake het onderzoek naar onregelmatigheden.

² Indien de melding een aspect betreft dat geen onderdeel uitmaakt van de bezwaar- of beroepsprocedure, zoals een constatering ten aanzien van de cultuur of de betrokkenheid van specifieke partijen, kan dat aspect wel onderzocht worden.

Van de gesprekken is een verslag gemaakt. De gesprekspartners hebben de mogelijkheid gehad om te reageren op dit verslag en eventuele aanpassingen te maken. Pas daarna werd het verslag definitief.

2. Screeningsadviezen

2.1. Screeningsadvies 1: Dracula

Het dossier is middels één melding, namens meerdere betrokkenen, onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt.

2.1.1. Kern van de melding

De melding betreft het stopzetten van het gebruik door stichting Dracula van het pand aan de Hoenderstraat 2b in Margraten, een pand dat al sinds vele jaren bij de stichting en onderafdelingen daarvan in gebruik was. Het stopzetten zelf zou eenzijdig en oneigenlijk zijn geweest. Het contact met het gemeentebestuur en in het bijzonder met toenmalig wethouder Bisscheroux gedurende het proces heeft geleid tot wrevel. Volgens de melding zijn zware juridische middelen ingezet om de stichting uit het pand te laten vertrekken. Voorts maakt de melding gewag van een persoonlijke vete tussen de wethouder en in elk geval één van de bestuursleden.

2.1.2. Korte beschrijving documenten

Zowel door de melder als door de gemeente zijn stukken aangeleverd. De bestudeerde documenten betreffen communicatie tussen de stichting en de gemeente (al dan niet opgesteld door adviseurs van beide kanten), stukken met betrekking tot het bestemmingsplan en een boekwerk dat het bestuur van de stichting heeft uitgebracht. Er is een uitgebreid dossier beschikbaar.

2.1.3. Gesproken personen

De onderzoekers hebben gesproken met drie indieners van de melding en met de destijds betrokken wethouder Bisscheroux.

2.1.4. Screening

Duidelijk is dat het stopzetten van het gebruik van het pand een langdurig en complex traject is geweest. De communicatie verliep moeizaam. Het traject is op een gegeven moment gejuridiseerd. Er werd vooral gecommuniceerd langs juridische lijnen.

In 2010 is tussen de gemeente en de stichting contact geweest over een huurovereenkomst, ter vervanging van een niet of nauwelijks gereguleerde en geconcretiseerde duurovereenkomst. Die huurovereenkomst is echter uiteindelijk nooit getekend. De formele juridische status van het gebruik van het pand door Stichting Dracula is ook nadien te lang boven de markt blijven hangen. Er zijn weliswaar gesprekken gevoerd, maar ook die hebben nooit tot voldoende helderheid geleid. In april 2017 heeft de gemeente Eijsden-Margraten besloten om het gebruik van het pand op te zeggen per 15 april 2018. Stichting Dracula heeft geen gebruik gemaakt van juridische mogelijkheden om deze beslissing aan te vechten.

Het gebruik van het pand is daadwerkelijk beëindigd per 15 april 2018. In die zin is het dossier dan ook afgerond. Er lopen ook geen procedures. In 2018 hebben leden van het stichtingsbestuur in de Limburger laten weten dat ze het nog altijd niet eens zijn met de beëindiging van het gebruik van het

pand, maar dat ze zich erbij neerleggen en zich richten op de toekomst. Ook de betrokken wethouder is niet langer werkzaam voor de gemeente. Toch is er een melding gedaan bij het meldpunt onregelmatigheden.

2.1.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Ook van een persoonlijke vete tussen voormalig wethouder Bisscheroux en één of meer van de bestuursleden van Stichting Dracula is ons niet gebleken.

De onderzoekers hebben de indruk dat het stichtingsbestuur zich in de loop van de tijd steeds meer is gaan vereenzelvigen met de stichting en met het pand. De beëindiging van het gebruik, die door het bestuur als eenzijdig is beleefd, lijkt door hen dan ook te zijn ervaren als een persoonlijk en bestuurlijk blijk van wantrouwen of in elk geval een volstrekt gebrek aan waardering voor het goede werk dat zij in en voor de stichting hebben verzet. De teleurstelling en frustratie die dat opleverde hebben dit langlopende, complexe traject getekend.

2.1.6. Advies voor het vervolg

Zoals reeds aangegeven is het gebruik van het pand door stichting Dracula al beëindigd en is het dossier in die zin gesloten. Omdat de communicatie tussen gemeentebestuur en de stichting gejuridiseerd was, heeft dit de tegenstellingen tussen beiden verhard. Omdat de betrokken wethouder privé betrokken is geweest bij (activiteiten van) de stichting en hij en de zittende bestuursleden elkaar al lang kennen, kregen deze tegenstellingen al snel - ten onrechte - een persoonlijk karakter. Dit heeft een zakelijke afhandeling verder bemoeilijkt. Het conflict tussen de gemeente Eijsden-Margraten en de stichting heeft zijn weerslag gehad op de onderlinge verhoudingen in de dorpsgemeenschap van Margraten. Het dossier houdt in zekere zin de gemoederen nog steeds bezig. Dat blijkt ook uit de melding.

Betrokkenen hebben het idee dat zij nooit goed hun verhaal hebben kunnen doen. In dergelijke complexe dossiers is het aan te raden om, na afronding van het traject, met elkaar onder begeleiding een streep te zetten onder het doorlopen traject. De melders hebben nu geen andere route gezien om hun verhaal kwijt te kunnen dan een melding te doen bij het meldpunt onregelmatigheden.

Het verdient aanbeveling te onderzoeken of alsnog onder professionele begeleiding een poging kan worden gedaan om deze kwestie uit te praten en definitief af te sluiten. Niet alleen voor betrokkenen, maar ook voor de dorpsgemeenschap van Margraten kan dat heilzaam zijn.

2.2. Screeningsadvies 2: Verkoop basisschool Eckelrade

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt en het provinciale meldpunt.

2.2.1. Kern van de meldingen

De meldingen betreffen de verkoop van het voormalige basisschoolgebouw aan de Klompenstraat te Eckelrade in 2015. In de kern komen de meldingen er op neer dat het schoolgebouw verkocht is aan de eerste partij die de vraagprijs bood, terwijl er meerdere belangstellenden waren en de gemeente een hogere prijs had kunnen ontvangen door te kiezen voor een andere procedure. Onduidelijk is welke afspraken gemaakt zijn over de te volgen verkoopprocedure en of die procedure gevolgd is. Naar aanleiding van de vragen omtrent de procedure is de indruk ontstaan dat het pand wellicht om andere dan financiële redenen is gegund.

2.2.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en enkele formele stukken omtrent de beslissing tot verkoop en effectuering daarvan.

2.2.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met twee melders en met de betrokken wethouder Custers.

2.2.4. Screening

Voor zover de onderzoekers hebben kunnen nagaan hebben in de dagen nadat het pand op de markt werd gebracht – bijvoorbeeld zichtbaar als te koop vermeld op de website van de makelaar – verschillende belangstellenden contact gelegd met de makelaar om een afspraak te maken voor een bezichtiging. Voordat die geplande bezichtigingen daadwerkelijk konden worden gedaan werden ze echter alweer afgezegd omdat de verkoop van het pand al rond zou zijn. Uit de stukken blijkt dat intussen in elk geval één bod was uitgebracht dat hoger was dan de vraag- en verkoopprijs. Een andere kandidaat-koper gaf ook aan meer te willen bieden en open te staan voor een andere procedure, bijvoorbeeld door het bieden in een gesloten enveloppe. Naderhand is gebleken dat het pand verkocht is aan de eerste partij die de vraagprijs bood.

In e-mailcorrespondentie op 6 oktober 2015 tussen één van de melders en wethouder Custers betreft laatstgenoemde de stelling dat de verkoop juridisch rond was op het moment dat de vraagprijs werd geboden. Juridisch gezien is dit onjuist. Vaste rechtspraak van de Hoge Raad is dat in een situatie als deze de vraagprijs niet anders moet worden beschouwd dan als een uitnodiging om in onderhandeling te treden (Hoge Raad 10 april 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4177, *Hofland/Hennis*). In de makelaardij is dit volstrekt gangbaar.

Een andere belangstellende nam eveneens per e-mail contact op met wethouder Custers, maar kreeg in het geheel geen reactie.

Op basis van de voorafgaande taxatie had het college van B&W niet de verwachting dat het pand meer zou opbrengen dan de vraagprijs. Eén van de melders geeft daarentegen aan destijds juist verbaasd te zijn geweest over de – in zijn ogen – bijzonder lage vraagprijs.

2.2.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Van enige relatie tussen de kopers van het pand en (bestuurders van) de gemeente is ons niet gebleken. Evenmin zijn er aanwijzingen gevonden dat het pand om andere dan financiële redenen aan kopers is gegund.

Desalniettemin is onduidelijk gebleven waarom en door wie voor de gevolgde procedure is gekozen. Ook is onduidelijk gebleven welke rol de makelaar in dit verkooptraject heeft gehad. Gezien de belangstelling voor het pand, de bereidheid van andere gegadigden om meer dan de vraagprijs te betalen en de onjuiste weergave van de juridische gevolgen van het bieden van de vraagprijs, is het voorstelbaar dat er vragen leven omtrent deze verkoop.

2.2.6. Advies voor het vervolg

Reconstrueer de feitelijke gang van zaken ten aanzien van de besluitvorming over de te volgen procedure, de daadwerkelijke verkoop en de communicatie daarover. Een en ander om het vertrouwen van de melders in dergelijke procedures te herstellen en om te voorkomen dat de gemeente bij vastgoedtransacties een hoger bod misloopt ten gevolge van onduidelijke procedures of juridische misslagen.

2.3. Screeningsadvies 3: Uitbreiding gemeenschapshuis Bemelen

Het dossier is middels één melding onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt.

2.3.1. Kern van de melding

De melding betreft het gemeenschapshuis in Bemelen. Dit gemeenschapshuis is eigendom van de Stichting Gemeenschapshuis Bemelen, die het gebouw ook beheert en exploiteert. Voorzitter van het stichtingsbestuur is huidig wethouder Dreessen. De melding legt de vraag op tafel of deze vermenging van rollen wel juist is. Het stichtingsbestuur heeft plannen tot uitbreiding van het gemeenschapshuis. Omwonenden zijn het met het doel van die plannen niet oneens, maar vrezen voor overlast en dragen alternatieven aan. Het stichtingsbestuur toont zich niet bereid om over die alternatieven in gesprek te gaan. Ook na bemiddeling door de gemeente komt een gesprek niet tot stand. De stichting dient – mede met het oog op de uitbreiding van het gemeenschapshuis - een subsidieaanvraag in bij de gemeente Eijsden-Margraten. Deze aanvraag wordt mede ondertekend door voorzitter en wethouder Dreessen.

2.3.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en formele stukken omtrent de uitbreidingsplannen, de communicatie tussen stichting en omwonenden en omtrent de subsidieaanvraag.

2.3.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met een melder, met wethouder Dreessen en met voormalig burgemeester Akkermans.

2.3.4. Screening

Voor zover het gaat om de uitbreiding van het gemeenschapshuis is primair sprake van onenigheid tussen belanghebbenden over een voorgenomen bouwplan. De stichting wil ruimte bieden aan een nieuw project en de omwonenden vrezen voor overlast en denken bovendien dat er betere alternatieven zijn. Tot zover raakt het dossier niet aan integriteit.

Complicerende factor is echter dat wethouder Dreessen tevens voorzitter is van de stichting. Doordat de stichting (deels) afhankelijk is van de gemeente Eijsden-Margraten als subsidieverstrekker zou de indruk kunnen ontstaan dat de combinatie van functies door Dreessen de stichting in een betere positie brengt.

Blijkens de stukken is in het college van B&W gehandeld conform de kennelijk afgesproken lijn dat wethouder Dreessen niet deelneemt aan de beraadslagingen betreffende de stichting. Derden die geen kennis hebben/nemen van de collegestukken zien die afspraak echter niet. Dat geldt temeer nu de subsidieaanvraag door Dreessen als voorzitter van de stichting is ondertekend. Bovendien bergt de dubbelfunctie het gevaar in zich dat bij onenigheid met de stichting, bijvoorbeeld over een uitbreidingsplan, de indruk wordt gewekt dat de stichting bij voorbaat een voorsprong heeft in de vorm van een 'vooruitgeschoven post' binnen het gemeentebestuur.

2.3.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Wel markeren wij dat de dubbelfunctie van wethouder en voorzitter Dreessen al heel snel de schijn van belangenverstremgeling kan wekken en in dit geval ook daadwerkelijk heeft gewekt. Dat is een integriteitsrisico dat niet alleen de persoon van dhr. Dreessen raakt maar ook de bestuurlijke integriteit van de gemeente Eijsden-Margraten als geheel.

2.3.6. Advies voor het vervolg

Heroverweeg de dubbelfunctie van dhr. Dreessen als wethouder en als voorzitter van de Stichting Gemeenschapshuis Bemelen. Bij het aantreden van dhr. Dreessen als wethouder in 2018 is blijkens een stuk van de gemeente de beheersmaatregel genomen dat wethouder Dreessen niet aan de beraadslagingen deel zal nemen en zich van stemming zal onthouden wanneer deze stichting aan de orde is. Het verdient aanbeveling om – al dan niet met een blik op de analyse van destijds - opnieuw te bezien of op die manier de schijn van belangenverstremgeling voldoende vermeden wordt.

2.4. Screeningsadvies 4: Bibihuis

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt en het provinciale meldpunt.

2.4.1. Kern van de meldingen

De meldingen zien op de vestiging van een begeleid wonen voorziening voor jongeren van 12-18 jaar in een woonhuis aan de Rijksweg in Gronsveld. Volgens de omwonenden is deze vestiging vooraf op geen enkele wijze met hen gecommuniceerd, is er regelmatig sprake van (forse) overlast en vinden zij voor hun bezwaren en klachten geen gehoor bij de gemeente Eijsden-Margraten. De melders hebben de indruk dat de gemeente ten onrechte stelt geen betrokkenheid te hebben gehad bij de vestiging van het Bibihuis op deze locatie. Volgens de melders zou de gemeente onder meer een 'goedkeuring' hebben afgegeven zodat de Stichting Bibihuis een hypothecaire lening kon aangaan om het pand te verwerven. Ook zou de gemeente bewust de uitkomsten van een inspectiebezoek – inhoudende dat de activiteiten van het Bibihuis in strijd waren met het geldende bestemmingsplan – hebben genegeerd en 'overruled' met een juridisch advies door een advocatenkantoor. De reden voor deze welwillende houding van de gemeente zou volgens de melders gelegen zijn in goede contacten tussen de voormalig burgemeester van Eijsden-Margraten en twee direct betrokkenen bij het Bibihuis.

2.4.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie, juridische adviezen en formele stukken omtrent onder meer de beslissing op het handhavingsverzoek.

2.4.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met drie melders, met de betrokken wethouders Piatek en Dreessen alsmede met voormalig burgemeester Akkermans.

2.4.4. Screening

De komst van het Bibihuis heeft veel teweeg gebracht. Enerzijds heeft dat te maken met het ontbreken van communicatie met omwonenden voorafgaande aan de komst van het Bibihuis. Anderzijds heeft het te maken met de door omwonenden ervaren overlast, de zorg voor hun woonomgeving en de vrees van sterke waardedaling van hun woning. Vanuit de gemeente is op de terreinen zorg, wonen en veiligheid een taxatie gemaakt van de vestiging van het Bibihuis. Zowel ten aanzien van de bestemming als ten aanzien van de kwaliteit van zorg is een interne dan wel externe second opinion gevraagd. Vanuit de

gemeente is naderhand gevraagd om een gesprek met omwonenden. Dat heeft helaas niet plaatsgevonden.

In eerste instantie leidde een inspectiebezoek van de gemeente aan het Bibihuis tot de conclusie dat het gebruik van het pand in strijd was met het bestemmingsplan. Intern beraad leidde echter tot de beslissing om niet handhavend op te treden, aangezien ook verdedigbaar was dat het gebruik wel degelijk paste binnen het bestemmingsplan. Een second opinion door een advocatenkantoor leverde op dat het inderdaad twee kanten uit zou kunnen vallen, maar dat het verstandig zou zijn de reeds ingeslagen weg van niet handhaven vast te houden om een zwabberend beleid te voorkomen. Deze informatie raakte op enig moment bekend bij de melders en voedde hun indruk dat het Bibihuis bevoordeeld werd.

Er is geen eenduidig verhaal over contacten tussen de gemeente – in het bijzonder de voormalig burgemeester - en de direct betrokkenen bij het Bibihuis. Melders geven aan dat er nauwe contacten bestaan tussen de voormalig burgemeester en de twee bedoelde personen die bij het Bibihuis betrokken waren. Zij baseren dat ten aanzien van de adviseur op het lidmaatschap van hetzelfde bestuur en ten aanzien van de directeur op de wijze waarop men elkaar begroette bij een ontmoeting. Voormalig burgemeester Akkermans geeft aan dat hij de directeur/initiatiefnemer van het Bibihuis nooit eerder heeft ontmoet dan tijdens zijn eerste bezoek aan het Bibihuis. De adviseur van het Bibihuis kende hij wel omdat beiden lid zijn (geweest) van een bepaald bestuur, maar van een nauw persoonlijk contact is volgens Akkermans geen sprake. De onderzoekers hebben geen aanwijzingen gevonden voor nauwe contacten zoals door de melders gesteld. Ook zijn geen aanwijzingen gevonden voor een goedkeuring of een ander document dat door de gemeente op voorhand aan het Bibihuis zou zijn verstrekt en waarmee het Bibihuis (gemakkelijker) een hypothecaire lening kon verkrijgen.

De gerechtelijke procedure loopt nog steeds. Op 3 november 2021 is de zitting bij de Rechtbank Limburg. De inzet van de procedure is het besluit van de gemeente om niet te handhaven op de woonbestemming.

2.4.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Niet is gebleken van voorafgaand contact tussen de gemeente en het Bibihuis of personen die daarbij betrokken waren. Ook is niet gebleken van enige bevoordeling of van een voorkeursbehandeling.

Wel stellen de onderzoekers vast dat de communicatie tussen de gemeente en de omwonenden van het Bibihuis voorafgaande aan de komst van het Bibihuis zeer gebrekkig is geweest. Voor zover dat een gevolg was van het feit dat de gemeente zelf ook overvallen werd door de onaangekondigde vestiging van het Bibihuis had het op de weg van de gemeente gelegen om de omwonenden nadien juist extra te betrekken in de communicatie en bij de besluitvorming. Het uitblijven van helderheid over betrokkenheid van de gemeente vooraf, de beslissing van de gemeente om ondanks het eerste inspectierapport toch niet tot handhaving over te gaan en het gevoel niet gehoord te worden sterkten bij de melders de gedachte dat er wel andere belangen in het spel moesten zijn.

2.4.6. Advies voor het vervolg

De gemeente heeft eerder een mediation traject aangeboden, maar daar zijn de omwonenden niet op ingegaan. Desondanks lijkt het verstandig om het contact met de omwonenden opnieuw te zoeken, in eerste instantie om een goed gesprek te hebben waarin de vragen en zorgen die bij de omwonenden zijn blijven leven op tafel te krijgen. Weliswaar is op dit moment nog sprake van een lopende bestuursrechtelijke procedure en kan het raadzaam zijn de uitkomst daarvan af te wachten, maar dat laat het actief bieden van de mogelijkheid tot herstel van contact onverlet. Toelichting van gemaakte afwegingen, erkenning van eventuele onvolkomenheden en correctie van ontstane indrukken kunnen bijdragen aan herstel van onderling contact en vertrouwen. Bovendien biedt een gesprek gelegenheid om beter zicht te krijgen op de huidige situatie en de mate van ervaren overlast. Vervolgens is te denken aan een driegesprek tussen Bibihuis, gemeente en omwonenden waarin gediscussieerd kan worden over de toekomst van deze voorziening op de huidige of een andere locatie.

2.5. Screeningsadvies 5: Swentibold

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt.

2.5.1. Kern van de meldingen

De meldingen hebben betrekking op de beweerdelijk nauwe band tussen met name wethouder Custers en projectontwikkelaar Swentibold. Volgens één van de melders worden hierover in de gemeenschap verdachtmakingen geuit die om een extern onderzoek vragen. Ook hebben raadsleden een anonieme brief ontvangen waarin ten aanzien van de relatie met Swentibold aantijgingen worden gedaan aan het adres van wethouder Custers. Swentibold zou opvallend veel meer bouwprojecten mogen uitvoeren in de gemeente dan andere projectontwikkelaars. Ook zou sprake zijn van bepaalde belangen van wethouder Custers om Swentibold te bevoordelen. Verder wordt gewag gemaakt van het feit dat wethouder Custers een eigen adviesbureau heeft, waarvan onduidelijk is of het nog actief is op het terrein van onroerend goed en projectontwikkeling.

De onderzoekers hebben vastgesteld dat een lid van de gemeenteraad van Eijsden-Margraten raadvragen heeft gesteld over de thema's die in de beschreven meldingen aan de orde zijn. Bovendien zijn er verzoeken om informatie gedaan in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

2.5.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en formele stukken omtrent beslissingen tot verkoop van verschillende kavels en effectuering van deze verkoop. Verder betreft het stukken met betrekking tot de gestelde raadvragen en het ingediende Wob-verzoek.

2.5.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met twee melders en met de betrokken wethouder, dhr. Custers.

2.5.4. Screening

Uit de gesprekken met de melders komt naar voren dat de aantijgingen van belangenverstremgeling en van bevoordeling van Swentibold door de gemeente Eijsden-Margraten en door wethouder Custers in het bijzonder geen grondslag hebben in feitelijke gebeurtenissen, maar gebaseerd zijn op het gevoel dat er iets niet klopt en dat er rare dingen gebeuren of gebeurd zijn. De anonieme brief en de terughoudendheid die de melders bij de gemeente menen te bespeuren om van geval tot geval klip en klaar uit te leggen hoe de zaken zijn gelopen versterken hun argwaan.

De door de melders en door de gemeente overgelegde stukken geven de onderzoekers geen aanleiding om te vermoeden dat Swentibold is of wordt bevoordeeld. Uit de beantwoording van de raadsvragen blijkt dat Swentibold in tien jaar tijd 46 van de 806 woningen heeft gebouwd in de gemeente Eijsden-Margraten. Volgens één van de melders moeten van die 806 er 650 woningen in Poelveld afgetrokken worden omdat die niet in deze opsomming thuis horen. Het is de onderzoekers niet duidelijk geworden waarom die 650 woningen niet meegeteld zouden moeten worden, maar ook dan blijkt niet dat een onevenredig groot deel van de woningen door Swentibold gebouwd is.

De onderzoekers stellen vast dat ten aanzien van de Clermontstraat en de Karreweg in de collegebesluiten en onderliggende stukken helder uiteengezet is hoe de keuze voor Swentibold tot stand kwam. Ten aanzien van de Putstraat en de Julianalaan is door de gemeente slechts een collegebesluit overgelegd. Onderliggende stukken ontbreken. Bovendien hebben de onderzoekers de indruk dat het mandaatbesluit op grond waarvan de burgemeester bevoegd was om tot verkoop over te gaan niet in alle gevallen juist is toegepast. Het gaat dan in het bijzonder om de begrenzing van het gebied waarvoor het mandaat geldt en om de vraag of de gemandateerde bevoegdheid zich ook uitstrekt tot andere dan standaard verkopen aan particulieren. Enige concrete aanleiding om bij mogelijk deels onjuist gebruik van de mandaatbevoegdheid te denken aan misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling of bevoordeling hebben de onderzoekers echter niet gevonden. Dat geldt ook voor welke betrokkenheid dan ook van een adviesbureau waarvan wethouder Custers eigenaar zou zijn of waarbij hij betrokken zou zijn.

Screening van het signaal betreffende een adviesbureau van wethouder Custers heeft opgeleverd dat sprake is van een rechtspersoon met de naam Custers beheer en advies B.V. Volgens opgave van wethouder Custers betreft het hier uitsluitend een pensioenvoorziening en is op geen enkele wijze sprake of sprake geweest van advieswerkzaamheden. Naslag in open bronnen biedt geen aanknopingspunten om aan deze lezing te twijfelen.

2.5.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Van bevoordeling van Swentibold of andere aannemers/projectontwikkelaars is ons niet gebleken. Evenmin zijn er aanwijzingen dat het aankopen en/of ontwikkelen van bepaalde gronden om andere dan financiële redenen aan kopers/ontwikkelaars is gegund. Ook het signaal omtrent mogelijke activiteiten door een adviesbureau van wethouder Custers mist feitelijke grondslag.

2.5.6. Advies voor het vervolg

Geef op zo kort mogelijke termijn alle relevante gegevens over de gewraakte bouwplannen en verkopen actief ter inzage aan de raadsleden en voorzie deze desgewenst van een toelichting, beide zo nodig vertrouwelijk. Dat een raadslid kennelijk de toevlucht neemt tot Wob-verzoeken om gemeentelijke stukken te verkrijgen verbaast de onderzoekers.

Het verbaast de onderzoekers ook dat de melders forse aantijgingen doen aan het adres van een wethouder, terwijl zij ruiterlijk erkennen dat zij voor die aantijgingen nog geen begin van bewijs hebben. Het verdient aanbeveling in onderling gesprek boven tafel te krijgen waar de onderliggende argwaan op gebaseerd is en op welke wijze die weggenomen zou kunnen worden. Ook zou in het gesprek aandacht moeten worden besteed aan de persoonlijke en bestuurlijke impact van aantijgingen als deze en de verantwoordelijkheid van betrokkenen om behoedzaamheid in acht te nemen.

Ten aanzien van de verkoopbesluiten aangaande de Julianalaan en de Putstraat verdient het aanbeveling de door het college gemaakte afwegingen (alsnog) vast te leggen en te delen met de gemeenteraad.

Voorts lijkt het verstandig de door de burgemeester op basis van het mandaatbesluit genomen verkoopbeslissingen te toetsen op een correct gebruik van de mandaatregeling en deze beslissingen waar nodig en mogelijk te herstellen of door het gehele college te laten bevestigen.

2.6. Screeningsadvies 6: Verkoop LTS Cadier en Keer

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt en het provinciale meldpunt.

2.6.1. Kern van de meldingen

De meldingen betreffen de verkoop van het pand van de voormalige LTS aan de Pater Kustersweg 6 in Cadier en Keer in 2021. In de kern komen de meldingen er op neer dat het pand verkocht is aan een andere partij dan degene die het hoogste bod heeft gedaan en dat de gemeente gedurende de procedure de spelregels wijzigde door de verkoop te koppelen aan een mogelijke wijziging van het bestemmingsplan. Naar aanleiding van de hele procedure is de indruk ontstaan dat het pand wellicht om andere dan financiële redenen aan de kopers is gegund.

2.6.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en formele stukken omtrent de beslissing tot verkoop en effectuering daarvan.

2.6.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met drie melders en met de betrokken wethouder Custers.

2.6.4. Screening

Volgens een vooraf vastgestelde procedure zijn kandidaat kopers in de gelegenheid gesteld een bod uit te brengen bij de notaris. Deze heeft van het verloop van de procedure proces-verbaal opgemaakt. De procedure leverde vier biedingen op.

Op 23 november 2020 ontvingen de kandidaat kopers een mail van de gemeente Eijsden-Margraten met daarin onder meer de tekst: *“Bij de beoordeling van de ingediende bieding(en) en bijbehorende planconcept(en) is gebleken dat er wordt afgeweken van het huidige bestemmingsplan. In dat kader is de verantwoordelijk portefeuillehouder van mening dat de Raad betrokken dient te worden bij de besluitvorming omtrent de gunning omdat de Raad als enige bevoegd is om toestemming te verlenen om af te wijken van het bestemmingsplan.”* Deze tekst werd door een van de melders opgevat als een ‘verandering van de regels tijdens het spel’ omdat in eerste instantie gecommuniceerd was dat eventuele strijdigheid met het bestemmingsplan het risico zou zijn van de koper.

Hoewel de onderzoekers niet hebben kunnen vaststellen dat de gemeente Eijsden-Margraten op enig moment met zoveel woorden afstand heeft genomen van de lijn die in de bedoelde e-mail van 23 november 2020 werd geformuleerd, blijkt uit de beoordeling van de planconcepten en uit de finale afweging in het college dat alle planconcepten op basis van dezelfde criteria zijn beoordeeld en dat over geen van de plannen vooraf overleg of besluitvorming heeft plaatsgevonden met betrekking tot eventuele wijzigingen van het ter plaatse geldende bestemmingsplan.

Het is juist dat het pand is gegund aan de een-na-hoogste bidder. Dit is echter uitgebreid en deugdelijk gemotiveerd. Het besluit tot gunning heeft ook bij geen van de andere kandidaat kopers tot een reactie geleid.

2.6.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Van enige relatie tussen de kopers van het pand en (bestuurders van) de gemeente Eijsden-Margraten is ons niet gebleken. Ook is er geen enkele aanwijzing gevonden dat het pand aan de kopers is gegund om andere redenen dan zoals in de stukken vermeld.

Onduidelijk is gebleven waar de procedurele oprisping in de e-mail van 23 november 2020 vandaan kwam en of de gemeente iets heeft gedaan om het daardoor ontstane beeld van aangepaste regels tijdens het spel te corrigeren.

2.6.6. Advies voor het vervolg

Reconstrueer de feitelijke gang van zaken ten aanzien van de e-mail van 23 november 2020. Evalueer deze gang van zaken en trek er zo mogelijk lering uit, een en ander om te voorkomen dat onduidelijkheden in dit soort procedures onterecht en onnodig de schijn kunnen wekken dat de gemeente niet integer zou hebben gehandeld.

2.7. Screeningsadvies 7: Paardenaccommodatie Bemelen

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt en van het provinciale meldpunt.

2.7.1. Kern van de meldingen

De meldingen betreffen de realisatie en exploitatie van een paardencomplex in Bemelen, door omwonenden ook wel omschreven als een megastal, op de grens met een Natura 2000-gebied. Melders en omwonenden voelen zich overvallen door de komst van dit complex en de omvang ervan. Bovendien heeft men de indruk dat er een tactiek werd toegepast waarbij het geheel elke keer weer een stukje groter en ingrijpender uitpakte. Melders zetten vraagtekens bij de rol van de gemeente, maar ook bij de rol van het adviesbureau Tonnaers/Aelmans. De indruk is ontstaan dat het gemeentebestuur 'de paardenwereld' tegemoet wilde komen en de plannen, die volgens de melders niet passen bij de bestemming van het perceel en al helemaal niet bij de landschappelijke beschermwaardigheid van het gebied, om die reden als een soort vriendendienst mogelijk heeft gemaakt.

De onderzoekers merken op dat ten aanzien van een deel van de bebouwing, te weten de buitenbak, nog een bestuursrechtelijke procedure loopt.

2.7.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en formele stukken omtrent de bouwplannen, vergunningsaanvragen en dergelijke.

2.7.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met drie melders, met wethouder Dreessen en met voormalig burgemeester Akkermans.

2.7.4. Screening

Op de plek waar nu de paardenaccommodatie staat was eerder een boerenbedrijf gevestigd dat er verwaarloosd bij stond. Volgens opgave van de gemeente mochten op dat bedrijf 100 koeien gehouden worden. Op enig moment is een omgevingsvergunning aangevraagd voor de bouw van een stallencomplex. Tegen het verlenen van die vergunning heeft geen van de omwonenden bezwaar gemaakt. De onderzoekers hebben de indruk dat de reden hiervoor is gelegen in het feit dat de omwonenden zich niet realiseerden wat de omvang van het nieuw te bouwen complex zou zijn, zowel in

oppervlakte als in hoogte. Dat de plannen niet in verhouding tot de omgeving en de zichtlijnen werden getekend en gepresenteerd zal daaraan zeker hebben bijgedragen. Ook leefde bij omwonenden de indruk dat de opgetelde oppervlakte van de oude bebouwing gelijk zou zijn aan de totale oppervlakte van de nieuwbouw, terwijl in werkelijkheid de doorgetrokken buitengrens van het totaal van de oude bebouwing de buitengrens zou worden van het nieuwe bouwvlak. Zo kon het gebeuren dat omwonenden zich geconfronteerd zagen met een veel omvangrijker gebouw dan zij voor mogelijk hadden gehouden. Ook waar het bijvoorbeeld gaat om het aantal toegestane paarden - aanvankelijk 19, inmiddels 30 – en het gebruik van een aantal ruimtes als verblijfplaats van personeel – aanvankelijk niet toegestaan, inmiddels wel toegestaan – is de gedachte te begrijpen dat deze vergunning aanvrager van de gemeente en de provincie wel heel veel voor elkaar krijgt en dat de omwonenden voor hun zorgen omtrent leefomgeving en natuurbehoud geen gehoor vinden.

De ambitie om van de Provincie Limburg de ‘paardenprovincie van Nederland’ te maken zal in dit dossier ongetwijfeld een rol hebben gespeeld, maar aanwijzingen dat de aanvrager een voorkeursbehandeling heeft gehad hebben de onderzoekers niet gevonden.

Veeleer geeft het dossier de indruk dat ook de gemeente Eijsden-Margraten zich in zekere zin heeft laten overvallen of aftroeven door wat melders wel de ‘salamitactiek’ van de deelplannen hebben genoemd. In plaats van een integraal plan te eisen en op basis daarvan een integrale beoordeling te doen en heldere grenzen te trekken is de gemeente tegen wil en dank meegegaan/meegenomen in het toetsen van deelplannen en het gaandeweg oprekken van eerder getrokken grenzen. Onder meer om een herhaling hiervan te voorkomen is volgens opgave van de gemeente het plan ‘Buitengewoon buitengebied’ opgesteld. Bovendien lag een deel van de beslissingsbevoegdheid bij de provincie en was de afstemming tussen beide overheden naar de indruk van de onderzoekers niet optimaal.

Of en zo ja in hoeverre het bureau Tonnaers/Aelmans een dubbelrol heeft gespeeld in het meewerken aan de totstandkoming van het bestemmingsplan en vervolgens als adviseur van de aanvrager is uit de screening onvoldoende naar voren gekomen. Redenen om te vermoeden dat die eventuele dubbelrol een gevolg is van niet integer handelen van de gemeente hebben de onderzoekers echter niet gevonden.

2.7.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Van enige relatie tussen de aanvrager van de vergunningen en (bestuurders van) de gemeente Eijsden-Margraten is ons niet gebleken. Evenmin zijn er aanwijzingen dat de aanvrager door de gemeente is bevoordeeld of dat door niet integer handelen een dubbelrol mogelijk is gemaakt voor het adviesbureau Tonnaers/Aelmans.

2.7.6. Advies voor het vervolg

Reconstrueer en evalueer de gang van zaken ten aanzien van de besluitvorming en ten aanzien van de communicatie richting omwonenden, voor zover een en ander nog geen deel uitmaakt van het plan 'Buitengewoon buitengebied'. Betrek de ervaringen van de omwonenden, de provincie en de gemeente in deze casus bij het maken van een nieuwe – zo mogelijk gemeenschappelijke - werkwijze voor de beoordeling van complexe bouwplannen in gebieden met bijzondere landschappelijke waarde.

2.8. Screeningsadvies 8: Camping de kleine Peul

Het dossier is middels meerdere meldingen onder de aandacht gebracht van het gemeentelijk meldpunt en van het provinciale meldpunt.

2.8.1. Kern van de meldingen

De meldingen hebben betrekking op plannen om een camping te vestigen op het terrein aan de Vroelen 30a in Noorbeek. Op dat terrein is op dit moment een boerenbedrijf gevestigd. Om de plannen mogelijk te maken is onder meer een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. De gemeente Eijsden-Margraten heeft met die wijziging ingestemd.

Tegen dat besluit loopt nu nog een beroepsprocedure bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. De onderzoekers hebben de bestemmingsplanprocedure dan ook niet betrokken bij de screening, maar hebben zich uitsluitend gericht op een integriteitsaspect dat in de meldingen naar voren komt en dat betrekking heeft op de betrokkenheid van de Stichting instandhouding kleine landschapselementen (IKL) bij het voortraject van de campingplannen.

Een medewerker van IKL zou de schrijver zijn geweest van een inpassingsplan voor de camping. Diezelfde medewerker zou echter als lid van de kwaliteitscommissie van de gemeente Eijsden-Margraten hebben meegewerkt aan de beoordeling van dat plan. Zijn naam zou toen van het plan zijn verwijderd. Voormalig burgemeester Akkermans was actief als voorzitter van de Raad van toezicht van IKL. Die combinatie van factoren kan volgens de melders duiden op belangenverstrengeling.

2.8.2. Korte beschrijving documenten

Door de melders en door de gemeente zijn stukken aangeleverd. Het betreft correspondentie en formele stukken omtrent de bestemmingsplanprocedure.

2.8.3. Geïnterviewde personen

De onderzoekers hebben gesproken met twee melders, met de betrokken wethouders Dreessen en Custers en met voormalig burgemeester Akkermans.

2.8.4. Screening

Gebleken is dat een lid van de gemeentelijke kwaliteitscommissie Eijsden-Margraten inderdaad medewerker was van IKL en als zodanig betrokken was bij een deel van de voorbereiding van de campingplannen. De betrokkenheid van IKL was geen initiatief van de gemeente, maar van de aanvrager.

Het reglement kwaliteitscommissie Eijsden-Margraten bepaalt in artikel 7 onder meer:

“2. De commissie mag geen besluiten nemen omtrent de uit te brengen adviezen, indien niet tenminste twee van de drie leden, waaronder de voorzitter of diens plaatsvervanger aanwezig zijn. Indien bij een vergadering minder dan twee leden aanwezig zijn, wordt het besluit waaromtrent advies moet worden uitgebracht opnieuw geagendeerd en behandeld in de volgende vergadering waarbij wel tenminste drie leden aanwezig zijn.

4. In het geval dat een lid van de commissie, in verband met belangenverstrengeling tussen zijn werk als commissielid en andere werkzaamheden, niet onafhankelijk kan oordelen over een bepaalde aanvraag onthoudt hij zich van stemming.

5. Het advies van de commissie bevat tenminste de motivering hoe men tot het advies is gekomen en de relevante opvattingen van de leden.”

Volgens de door de gemeente overlegde stukken betreffende de advisering door de kwaliteitscommissie over de campingplannen was de bedoelde IKL-medewerker inderdaad aanwezig bij de vergaderingen waarin de commissie kwam tot een advies over de plannen.

Voor zover relevant vermeldt het verslag daarover:

“Aandachtspunt: commissielid [naam betrokkene] heeft vanuit zijn werkzaamheden bij het IKL mede advies gegeven omtrent de ontwikkeling en opbouw van het Landschapsplan. Conform het reglement artikel 7 lid 4 mag [naam betrokkene] het plan toelichten, maar dient zich te onthouden van stemming. Lid 2 van hetzelfde artikel bepaalt dat tenminste twee leden van de commissie aanwezig dienen te zijn om tot besluitvorming over te kunnen gaan. Dit is tijdens deze vergadering het geval.”

Uit het verslag blijkt verder dat inderdaad voldoende commissieleden aanwezig waren om tot een advies te komen en dat het advies ook door de commissie is gemotiveerd. Van het verwijderen van de naam van betrokkene is niet gebleken. Een dergelijke handelwijze zou ook zinloos zijn geweest, aangezien uit het verslag blijkt dat voor de commissie glashelder was dat betrokkene geadviseerd had.

Van betrokkenheid van wethouder Custers, voormalig burgemeester Akkermans of anderszins van de gemeente Eijsden-Margraten bij de inzet van IKL in dit dossier is op geen enkele wijze gebleken.

2.8.5. Conclusie na screening

Onze screening heeft geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik. Het is juist dat een medewerker van IKL die betrokken was bij

de advisering van de aanvrager ook deel uitmaakte van de gemeentelijke kwaliteitscommissie, maar met die dubbelfunctie is conform de geldende regels omgegaan.

2.8.6. Advies voor het vervolg

Geen.

3. Beschouwing integriteit en bestuurscultuur

In het voorgaande hoofdstuk stonden acht meldingen centraal. In dit hoofdstuk gaan wij in op een aantal thema's dat naar voren komt uit het geheel van de 56 ingediende meldingen en dat betrekking heeft op integriteit en bestuurscultuur.

De vraag naar mogelijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of belangenverstrengelingen in het lokale bestuur van Eijsden-Margraten kan beter worden begrepen als de bijzondere kenmerken van de dorpsgemeenschappen, de gemeente en de regio in ogenschouw worden genomen. Dan wordt duidelijk wat de specifieke integriteitsrisico's van de gemeente zijn en hoe hier het best mee kan worden omgegaan.

De gemeente Eijsden-Margraten kent hechte sociale dorpsnetwerken waarin inwoners, gemeentebestuurders en bestuurders van bedrijven en instellingen nauwe contacten met elkaar onderhouden. Verder is de gemeente onderdeel van een dicht vertakt Heuvellands regionaal netwerk van overheden, bedrijven en instellingen.

Deze hechte netwerken hebben de dorpen, de gemeente en de regio veel goeds gebracht, maar ze brengen ook integriteitsrisico's met zich mee. Inwoners kennen elkaar in verschillende hoedanigheden en er is een enorm collectief 'archief' met kennis over onderlinge contacten. Het goed kunnen scheiden van verschillende rollen is dan extra van belang.

Ook waar het gaat om het bestuur van de gemeente en het contact tussen burgers en bestuurders zien we dat vaak wordt terugverwezen naar eerdere (neven)functies en contacten - soms zelf nog uit de basisschoolperiode. Een heldere scheiding van belangen is altijd nodig, maar we zien ook dat er heel snel wordt geconcludeerd dat er wel iets niet in de haak zal zijn.

Het grote aantal meldingen dat binnenkwam bij het meldpunt onregelmatigheden laat zien dat er bij inwoners (soms grote) twijfels bestaan over de handelwijze van het gemeentebestuur. De meldingen gaan soms over pure integriteitsaspecten, maar veel vaker over handelingen of besluiten waar men het niet mee eens is en waarbij een integriteitskwestie wordt verondersteld om het eigen ongenoegen te onderstrepen.

Dat een aantal van deze meldingen ook door enkele gemeenteraadsleden werd ingediend, geeft aan dat ook in deze groep twijfels leven. Toch heeft onze screening van de meldingen geen aanwijzingen opgeleverd van bestuurlijke onregelmatigheden, integriteitsschendingen of machtsmisbruik.

Inwoners van Eijsden-Margraten kunnen er dus op vertrouwen dat het gemeentebestuur het algemeen belang voorop stelt. Toch zien we dat inwoners dat vertrouwen niet altijd hebben. Dat laatste is het grootste probleem in Eijsden-Margraten. De gemelde twijfels aan de integriteit van het gemeentebestuur zijn in veel gevallen door het gemeentebestuur zelf veroorzaakt. De meldingen laten

zien dat bestuurlijke belangenafwegingen voor inwoners niet altijd even navolgbaar zijn en dat het afleggen van bestuurlijke verantwoording soms gebrekkig is.

Meer specifiek benoemen we op dit punt een aantal problemen:

- / *Gebrekkige communicatie:* In veel van de ingekomen meldingen geven melders te kennen dat de gemeente niet heeft gereageerd op hun vragen en dat ze zich hierdoor niet serieus genomen voelen. Onze screening van acht meldingen – waarbij we ook documenten hebben bestudeerd en betrokken (ex-) bestuurders hebben gesproken – laat zien dat de gemeente in enkele gevallen niet of zeer gebrekkig met inwoners heeft gecommuniceerd. Behalve dat dit inwoners erg frustrereert, laat het ook onduidelijkheden bestaan over de wijze waarop besluiten van de gemeente tot stand zijn gekomen.
- / *Snelle escalatie:* Ook zonder feitelijke onderbouwing worden al snel forse aantijgingen gedaan richting gemeente(bestuurders). De drempel voor verdachtmakingen en suggesties van belangenverstrengeling, vriendjespolitiek en machtsmisbruik lijkt zorgwekkend laag.
- / *Onduidelijkheid over regels en procedures:* In het verlengde van wat eerder werd opgemerkt over de gemeentelijke communicatie zijn de door bestuurders en hun ambtenaren toegepaste regels en procedures voor inwoners vaak onduidelijk. Als hiernaar wordt geïnformeerd wordt er weinig moeite gedaan om deze nader toe te lichten.
- / *Juridiseren:* Door de gebrekkige informatie en communicatie kunnen misverstanden en meningsverschillen gemakkelijk escaleren tot conflicten die door de rechter moeten worden beslecht. Dit verhardt de tegenstelling tussen inwoners en het gemeentebestuur.
- / *Weinig kritische gemeenteraad:* Wat voor de inwoners geldt, geldt in zekere zin ook voor de gemeenteraadsleden. Ook zij blijken niet altijd goed op de hoogte van de overwegingen die aan een besluit ten grondslag hebben gelegen. Dit is opvallend omdat raadsleden een uitgebreid raadsinstrumentarium ter beschikking hebben om zich diepgaand en uitgebreid hierover te laten informeren en het bestuur kritisch te controleren.
- / *Weinig ruimte voor inbreng inwoners:* De ingediende meldingen roepen het beeld op dat inwoners in veel gevallen niet of nauwelijks zijn geconsulteerd alvorens een voor hen belangrijk besluit werd genomen. Ook wekken de meldingen de indruk dat het gemeentebestuur zich weinig openstelt voor de inbreng van inwoners in de gemeentelijke besluitvorming.
- / *Gebrek aan informatie en zeggenschap zorgt voor twijfel aan integriteit:* Vrijwel alle meldingen vinden voor een belangrijk deel hun achtergrond in het gegeven dat inwoners het gevoel hebben niet of nauwelijks te zijn geïnformeerd of gehoord door het gemeentebestuur. Dit geeft gemakkelijk voeding aan allerlei vermoedens van machtsmisbruik, belangenverstrengeling of andere integriteitsschendingen. Zeker omdat bestuurlijke beslissingen in Eijsden-Margraten tot stand komen in een hecht netwerk van overheden, bedrijven en instellingen.
- / *Geen aanwijzingen voor belangenverstrengeling, inwoners twifelen wel:* Onze screening heeft geen aanwijzingen voor belangenverstrengeling, machtsmisbruik of andere onregelmatigheden opgeleverd, maar het geheel van de ingediende meldingen legt wel veel twijfels van inwoners bloot over de integriteit van het gemeentebestuur. Het eerste moge geruststellend zijn, het laatste is niettemin problematisch. Afgaande op het grote aantal meldingen lijkt het vertrouwen in de onkreukbaarheid van de gemeentelijke overheid beschadigd geraakt.

Voor het wegnemen van twijfels over de integriteit van het gemeentebestuur en het herstel van het vertrouwen kan een aantal oplossingsrichtingen worden genoemd.

- / *Proactieve, intensieve en sensitieve communicatie:* De eerste en meest eenvoudige oplossingsrichting is het versterken van de gemeentelijke communicatie. Het gemeentebestuur dient proactiever, intensiever en sensitiever te communiceren met inwoners. Dat is niet alleen een opdracht aan de afdeling communicatie en andere gemeenteambtenaren, maar ook aan de collegeleden die door hen worden ondersteund. Beter communicatie kan veel onduidelijkheden en daarmee vermoedens van integriteitsschendingen wegnemen. Verder kan het escalatie en juridisering van conflicten voorkomen.
- / *Ontwikkelen bewonersparticipatie:* De tweede oplossingsrichting die kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de gemeentelijke overheid is het verder ontwikkelen van bewonersparticipatie. Inwoners die op enige manier een inbreng willen leveren aan gemeentelijke besluitvormingsprocessen vinden nu te vaak een schijnbaar gesloten deur. Inwoners die direct geraakt worden door een beslissing van het gemeentebestuur worden niet altijd afdoende in de gelegenheid gesteld zich hierover uit te spreken. Door inwoners beter en uitgebreider bij de gemeentelijke beleidsvorming te betrekken en hen deelgenoot te maken van de keuzes en afwegingen die worden gemaakt, kan het vertrouwen in het gemeentebestuur worden versterkt.
- / *Inrichten gemeentelijke ombudsfunctie:* de derde oplossingsrichting is het inrichten van een onafhankelijke gemeentelijke ombudsfunctie. Een gemeentelijke ombudsman kan de grieven, zorgen en bezwaren van inwoners tegen gemeentelijke besluiten behandelen en er zo nodig een onafhankelijk oordeel over vellen. Ook kan zo'n functionaris bemiddelen bij problemen tussen inwoners en gemeentebestuur en zo juridisering van conflicten voorkomen.
- / *Voorkomen beeldvorming:* in de getalsmatig overzichtelijke en tegelijkertijd sociaal actieve gemeenschap die Eijdsden-Margraten vormt is het onvermijdelijk dat burgers, bestuurders en volksvertegenwoordigers elkaar in verschillende hoedanigheden kennen, ontmoeten of met elkaar te maken hebben. Het zoveel mogelijk vermijden of beëindigen van situaties waarin dat aanleiding kan geven tot integriteitsvragen is dan aangewezen, evenals zo helder mogelijk communiceren in situaties waarin die vragen ontstaan. Aandacht voor de doorstroming in volksvertegenwoordigende en bestuurlijke ambten kan eveneens bijdragen aan bijstelling van het beeld dat een kleine groep mensen schijnbaar aan alle touwtjes trekt.
- / *Kritische én behoedzame gemeenteraad:* Tot slot is het van belang dat de gemeenteraad het beleid kritisch toetst op de gevolgen voor de inwoners die zij vertegenwoordigen. Verder dient de gemeenteraad een sterkere rol te spelen in de belangenafweging die aan een besluit ten grondslag ligt. Op die manier worden inwoners via hen beter betrokken bij en geïnformeerd over gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Ook dat kan het vertrouwen in de onkreukbaarheid van de gemeentelijke overheid ten goede komen. Tegelijkertijd mag van de gemeenteraad behoedzaamheid worden verwacht in discussies over de integriteit van ambtenaren en bestuurders. Zij dient te voorkomen dat gevoelens van onvrede over communicatie of besluitvorming zonder terughoudendheid worden omgezet in aantijgingen en verdachtmakingen die de (persoonlijke) integriteit raken. Want ook dit draagt in sterke en zorgwekkende mate bij aan het ondermijnen van het vertrouwen in het lokale bestuur.

